

**DODATEK – MOREBITNO UPOŠTEVNI
PRAVNI VIRI V ZVEZI S SVOBODO
IZRAŽANJA**

DODATEK – MOREBITNO UPOŠTEVNI PRAVNI VIRI V ZVEZI S SVOBODO IZRAŽANJA

1	NAMEN DOKUMENTA	1
2	PRAVNI OKVIR.....	1
2.1	Pravni red Evropske unije	1
2.2	Drugi povezani instrumenti.....	2
3	UPOŠTEVNA SODNA PRAKSA.....	3
3.1	Sodna praksa Sodišča Evropske unije	3
3.1.1	Zadeva Fack Ju Göhte.....	3
3.1.2	Sklepni predlogi generalnega pravobranilca M. Bobka v zadevi Fack Ju Göhte	4
3.2	Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice	4
3.2.1	Sekmadienis Ltd. proti Litvi, pritožba št. 69317/14, 30. januar 2018	4
3.2.2	DOR proti Romuniji, pritožba št. 55153/12, 25. avgust 2015	8
3.2.3	Vajnai proti Madžarski, pritožba št. 33629/06, 8. julij 2008	10

1 NAMEN DOKUMENTA

V skupni praksi CP14 ni analizirano, kako bi bilo treba izvesti oceno vpliva svobode izražanja na uporabo člena 4(1)(f) Direktive (EU) 2015/2436 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (direktiva o znamkah). To vprašanje trenutno ni urejeno v zakonodaji EU o znamkah. Zato je bila ta priloga pripravljena z namenom zagotoviti informacije, ki veljajo na dan 7. septembra 2023 ⁽¹⁾, o morebitno upoštevni pravnih virih za uporabo člena 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah (EKČP) in člena 11 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah v zvezi z uporabo člena 4(1)(f) direktive o znamkah.

V razdelku 2 so navedeni pomembni pravni viri, ki jih je treba upoštevati pri presoji tega razloga za zavrnitev.

Poleg tega je bila raziskana upoštevna sodna praksa, pri čemer je bila posebna pozornost namenjena vodniku, ki ga je objavilo Evropsko sodišče za človekove pravice o splošni uporabi člena 10 EKČP in vsebuje ključna načela na tem področju ter relevantne precedenčne primere in sodno prakso.

V zvezi s tem so v razdelku 3 tega dokumenta navedeni izvlečki iz sodne prakse Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice, ki so bili izbrani na podlagi njihovega pomena za predmet skupne prakse. Za boljše razumevanje tematike in sodne prakse, navedene v nadaljevanju, je priporočljivo, da si ogledate zgoraj navedeni vodnik in v celoti preberete sodno prakso, navedeno v tej prilogi.

2 PRAVNI OKVIR

2.1 Pravni red Evropske unije

- **Direktiva (EU) 2015/2436 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (direktiva o znamkah) ⁽²⁾**

Uvodna izjava 27 preambule

[...] [T]a uredba [bi se morala] uporabljati tako, da bi zagotovili dosledno spoštovanje temeljnih pravic in svoboščin, zlasti svobode izražanja.

- **Listina Evropske unije o temeljnih pravicah ⁽³⁾**

Člen 11 – Svoboda izražanja in obveščanja:

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja vesti ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje.“

2. Spoštujeta se svoboda in pluralnost medijev.

Člen 16 – Svoboda gospodarske pobude:

⁽¹⁾ Datum, ko so bile končane razprave o skupni praksi CP14 ter potrjeni končni različici skupne prakse in te priloge.

⁽²⁾ [Direktiva \(EU\) 2015/2436 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o približevanju zakonodaje držav članic](#)

⁽³⁾ [Listina Evropske unije o temeljnih pravicah](#)

Svoboda gospodarske pobude je priznana v skladu s pravom Unije ter nacionalnimi zakonodajami in običaji.

Člen 17 – Lastninska pravica

2. Zagotovljeno je varstvo intelektualne lastnine.

- **Evropska konvencija o človekovih pravicah (EKČP) (4)**

Člen 10

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja vesti ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje.“ Ta člen ne preprečuje državam, da zahtevajo dovoljenje za delo radijskih, televizijskih in kinematografskih podjetij.

2. Izvrševanje teh svoboščin vključuje tudi dolžnosti in odgovornosti in je zato lahko podrejeno obličnosti in pogojem, omejitvam ali kaznim, ki jih določa zakon in ki so nujne v demokratični družbi zaradi varnosti države, njene ozemeljske celovitosti, zaradi javne varnosti, preprečevanja neredov ali kaznivih dejanj, za varovanje zdravja ali morale, za varovanje ugleda ali pravic drugih ljudi, za preprečitev razkritja zaupnih informacij ali za varovanje avtoritete in nepristranskosti sodstva.

2.2 Drugi povezani instrumenti

- Vodnik o členu 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah

[Vodnik o členu 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah – svoboda izražanja](#) se redno posodablja. Čeprav za Evropsko sodišče za človekove pravice ni zavezujoč, vsebuje razčlenjen postopek za analizo svobode izražanja v zadevah, ki jih obravnava to sodišče, ter številne primere kazuistike in upoštevne sodne prakse za ponazoritev razlage člena na različnih področjih, namenjen pa je obveščanju delavcev v pravni stroki.

Najpomembnejše točke tega vodnika v zvezi s temo, zajeto v skupni praksi CP14, tj. znamkami, ki nasprotujejo javnemu redu ali sprejetim moralnim načelom, so naslednje:

- I Uvod
- I(B) Splošne ugotovitve o členu 10 v sodni praksi Sodišča.
- II Posebna vprašanja o presoji dopustnosti v primerih, ki se nanašajo na člen 10 Konvencije.
- III Obravnava primerov iz člena 10 pred Sodiščem: analiza po korakih.
- XI Svoboda izražanja ter zakoniti cilji varnosti države, ozemeljske celovitosti ali javne varnosti in preprečevanja neredov ali kaznivih dejanj.
- XII Svoboda izražanja ter varovanje zdravja ali morale.
- XIV Pluralizem in svoboda izražanja.
- XIV(F) Pluralizem in svoboda izražanja manjšin.

---

(4) [Evropska konvencija o človekovih pravicah](#)

3 UPOŠTEVNA SODNA PRAKSA

3.1 Sodna praksa Sodišča Evropske unije

3.1.1 Zadeva *Fack Ju Göhte* ⁽⁵⁾.

V tej zadevi je bila znamka, za katero je bila zahtevana registracija, besedni znak „Fack Ju Göhte“, kar je naslov enega najuspešnejših filmov leta 2013 v Nemčiji.

Registracija tega znaka je bila zavrnjena na podlagi člena 7(1)(f) Uredbe št. 207/2009 v povezavi s členom 7(2) te uredbe. Poznejše pritožbe so zaporedoma zavrnili odbori za pritožbe pri organu EUIPO in Splošno sodišče. Vendar je Sodišče razveljavilo sodbo Splošnega sodišča in odločbo organa EUIPO o zavrnitvi znamke.

Ta sodba je pomembna, ker je v njej priznано, da je treba upoštevati svobodo izražanja v skladu z uvodno izjavo 21 Uredbe (EU) 2017/1001 o blagovni znamki EU ⁽⁶⁾ (in v skladu z uvodno izjavo 27 direktive o znamkah).

Pri teh ugotovitvah je bilo upoštevano tudi ozadje, na primer v naslednjih navedbah iz sodbe *Fack Ju Göhte*:

[...] velik uspeh navedene istoimenske komedije pri širši nemško govoreči javnosti in okoliščina, da njen naslov očitno ni povzročil polemik, pa tudi dejstvo, da je bil odobren dostop mladine do te komedije in da jo Goethejev inštitut, ki je kulturni inštitut Zvezne republike Nemčije, ki deluje na svetovni ravni in katerega ena od nalog je spodbujanje znanja nemškega jezika, uporablja v izobraževalne namene.

6. V uvodni izjavi 21 Uredbe 2015/2424 je navedeno:

(21) ... Poleg tega bi se morala ta uredba uporabljati tako, da bi zagotovili dosledno spoštovanje temeljnih pravic in svoboščin, **zlasti svobode izražanja**.

7. **V uvodni izjavi 21 Uredbe 2017/1001 je dobesedno povzeto** besedilo uvodne izjave 21 Uredbe **2015/2424**, ki je navedeno v prejšnji točki.

56. Nazadnje je treba še dodati, da je treba v nasprotju s tem, kar je ugotovilo Splošno sodišče v točki 29 izpodbijane sodbe, v skladu s katero „je na področju umetnosti, kulture in literature stalno prisotno prizadevanje za ohranitev svobode izražanja, ki pa je na področju znamk ni“, svobodo izražanja, ki je zapisana v členu 11 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, kot je EUIPO priznal na obravnavi in kot je generalni pravobranilec navedel v točkah od 47 do 57 sklepnih predlogov, upoštevati pri uporabi člena 7(1)(f) Uredbe št. 207/2009. Taka ugotovitev je poleg tega potrjena z uvodno izjavo 21 **Uredbe št. 2015/2424**, s katero je bila spremenjena Uredba št. 207/2009, in z uvodno izjavo 21 **Uredbe 2017/1001**, v katerih je **izrecno poudarjeno**, da je treba ti uredbi uporabljati tako, da se zagotovi dosledno spoštovanje **temeljnih pravic** in svoboščin, **zlasti svobode izražanja**.

⁽⁵⁾ 27/02/2020, C-240/18 P, *Fack Ju Göhte*, EU:C:2020:118.

⁽⁶⁾ [Uredba \(EU\) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije.](#)

3.1.2 Sklepni predlogi generalnega pravobranilca M. Bobka v zadevi Fack Ju Göhte ⁽⁷⁾.

47. Svoboda izražanja ima vsekakor pomembno vlogo v pravu znamk.

48. Prvič, spoštovanje temeljnih pravic je pogoj zakonitosti vsakega akta Evropske unije. Področje uporabe Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) in **temeljnih pravic, ki so z njo zagotovljene, zajema vse dejavnosti ali opustitve institucij in organov Unije.** [...] **Seveda mora enako veljati na področju znamk za storitve in opustitve organov Unije, kot je EUIPO.**

49. Drugič, komercialna narava morebitne dejavnosti ni razlog za omejitev ali celo izključitev varstva temeljnih pravic. [...] Naj spomnim, da je Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju: ESČP) navedlo, da se **svoboda izražanja**, ki je zagotovljena v členu 10 EKČP, **uporablja neodvisno od vrste sporočila, tudi ko gre za komercialni oglas.** [...] Svobodo izražanja je uporabilo posebej za oceno omejitev za znamke ali druge oblike oglaševanja, ki jih nalaga nacionalna zakonodaja. [...]

50. Tretjič, možnost uporabe **svobode izražanja na področju znamk je bila izrecno potrjena v preambuli Uredbe (EU) 2015/2424 o spremembi Uredbe št. 207/2009 in je danes priznana v Uredbi 2017/1001.** [...].

51. Četrtrič in bolj podredno, takšno razumevanje prava je **usklajeno tudi z dosedanjo sodno prakso Splošnega sodišča (24) in prakso odločanja EUIPO.** [...].

52. Svoboda izražanja se torej očitno uporablja na področju prava znamk. ...

56. Če povzamemo, svoboda izražanja je vsekakor prisotna **v pravu znamk, ni pa njegov glavni cilj.** Ob upoštevanju navedenega se je z zadevno izjavo Splošnega sodišča v točki 29 njenega razlogovanja morda želela izraziti nekoliko drugačna misel: ne da v pravu znamk svoboda izražanja nima nikakršne vloge, ampak da ji je **v primerjavi z umetnostnim, kulturnim in literarnim področjem morda treba pripisati** nekoliko drugačen, **morda rahlo manjši pomen pri splošnem uravnoteženju prisotnih pravic in interesov.**

57. [...] svobodo izražanja, kot tudi druge potencialno zadevne temeljne pravice, **je treba upoštevati pri vzpostavljanju splošnega ravnotežja**, vendar pa varstvo svobode izražanja **ni glavni cilj varstva znamke.**

3.2 Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice

Kot je navedeno v zgoraj navedenem vodniku ESČP, uporaba člena 10 Konvencije „vključuje tudi informacije komercialne narave“. V zvezi s tem se ta dokument sklicuje zlasti na naslednje sodbe – čeprav je priporočljivo vzporedno upoštevati *Vodnik o členu 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah – svoboda izražanja*:

3.2.1 *Sekmadienis Ltd. proti Litvi, pritožba št. 69317/14, 30. januar 2018* ⁽⁸⁾.

Ta zadeva se nanaša na oglaševalsko kampanjo, v kateri so bili prikazani modeli, podobni verskim osebam,

⁽⁷⁾ [Sklepni predlogi generalnega pravobranilca M. Bobka](#), predstavljeni 2. julija 2019, „Varstvo znamke in svoboda izražanja“, točke 45–57.

⁽⁸⁾ <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-180506%22%5D%7D>

in ki je vsebovala naslednja besedila: „MOTHER OF GOD, WHAT A DRESS“; „Jesus, Mary What A Style“ in „JESUS, WHAT A JEANS“. V pritožbi je bilo navedeno, da oglasi ponižujejo verske simbole, žalijo čustva vernih ljudi in ustvarjajo „nevarnost, da bi družba izgubila potreben občutek svetosti in osnovno spoštovanje duhovnosti“. Litovski organi so zato družbi naložili globo, ker je bilo ugotovljeno, da so oglasi, ki jih je prikazala, v nasprotju z javno moralo.

V tej zadevi je bila svoboda izražanja uporabljena za oglase, ki imajo izključno komercialni namen.

ESČP je ugotovilo, da so litovski organi kršili pravico do svobode izražanja, ker niso vzpostavili pravičnega ravnovesja med varstvom javne morale in pravicami vernikov na eni strani ter pravico družbe, ki je vložila pritožbo, do svobode izražanja na drugi strani.

2. Presoja Sodišča

(a) Ali je prišlo do posega

[...]

(II) Uporaba zgoraj navedenih načel v obravnavani zadevi

66. V obravnavani zadevi je sporno poseganje temeljilo na členu 4 § 2(1) zakona o oglaševanju, ki je prepovedoval oglaševanje, ki „krši javno moralo“ (glej odstavek 34 zgoraj). **Sodišče se strinja z vlado, da je pojem javne morale nujno širok in se lahko sčasoma spremeni, zato natančna pravna opredelitev morda ni mogoča** (glej odstavek 53 zgoraj). **Meni, da ne bi bilo realno pričakovati, da bo nacionalni zakonodajalec naštel izčrpen seznam dejanj, ki kršijo javno moralo** (glej, *mutatis mutandis*, Kudrevičius in drugi proti Litvi [veliki senat], št. 37553/05, točka 113, EKČP 2015).

[...]

(d) Ali je bil poseg nujen v demokratični družbi

(I) Upoštevna splošna načela

70. **Sodišče je dosledno trdilo, da je svoboda izražanja eden od bistvenih temeljev demokratične družbe ter eden od temeljnih pogojev za njen napredek in za samouresničitev vsakega posameznika. Ob upoštevanju odstavka 2 člena 10 se ne uporablja le za „informacije“ ali „ideje“, ki so sprejete z odobravanjem ali se štejejo za nevsiljive oziroma nepomembne, ampak tudi za tiste, ki prizadenejo, šokirajo ali vznemirjajo. To narekujejo pluralizem, strpnost in odprt duh, brez katerih ni demokratične družbe. Kot je zapisano v členu 10, za svobodo izražanja veljajo izjeme, ki pa jih je treba razlagati ozko, potrebo po kakršnih koli omejitvah pa je treba ugotoviti prepričljivo** (glej zadevo Von Hannover proti Nemčiji (št. 2) [veliki senat], pritožbi št. 40660/08 in 60641/08, točka 101, EKČP 2012; zadevo Bédat proti Švici [veliki senat], št. 56925/08, točka 48, EKČP 2016; ter zadevo Satakunnan Markkinapörssi Oy in Satamedia Oy, navedeno zgoraj, točka 124).

71. **Pridevnik „nujen“ v smislu 2. odstavka člena 10 pomeni obstoj „nujne družbene potrebe“.** Države pogodbenice imajo delno možnost proste presoje pri presoji, ali takšna potreba obstaja, vendar je ta povezana z evropskim nadzorom, ki zajema zakonodajo in odločbe o njeni uporabi, tudi tiste, ki jih izda neodvisno sodišče. Sodišče je zato pristojno, da sprejme končno odločitev o tem, ali je „omejitev“ združljiva s svobodo izražanja, kot je **zaščiten s členom 10** (glej zadevo *Mouvement raëlien suisse* proti Švici [veliki senat], št. 16354/06, točka 48, EKČP 2012 (izvlečki), zadevo *Animal Defenders International* proti Združenemu kraljestvu [veliki senat], št. 48876/08, točka 100, EKČP 2013 (izvlečki) in zadevo *Bédat*, navedeno zgoraj, točka 48).

72. **Pri izvajanju nadzorstvene pristojnosti ni naloga Sodišča, da bi nadomestilo pristojne nacionalne organe, temveč da v skladu s členom 10 pregleda odločitve, ki so jih ti sprejeli na podlagi svoje pristojnosti za presojo.** To ne pomeni, da je nadzor omejen na ugotavljanje, ali je tožena država svojo diskrecijsko pravico izvajala razumno, skrbno in v dobri veri; Sodišče mora obravnavati zatrjevani poseg glede na celotno zadevo in ugotoviti, ali je bil „sorazmeren z zasledovanim zakonitim ciljem“ in ali so razlogi, ki so jih nacionalni organi navedli v utemeljitvi, „ustrezni in zadostni“. Pri tem se mora Sodišče prepričati, da so nacionalni organi uporabili standarde, ki so bili v skladu z načeli iz člena 10, in da so se poleg tega oprli na sprejemljivo oceno relevantnih dejstev (glej zadevo *Mouvement raëlien Suisse*, navedeno zgoraj, točka 48; zadevo *Morice* proti Franciji [veliki senat], št. 29369/10, točka 124, ESČP 2015; in zadevo *Medžlis Islamske Zajednice Brčko* in drugi proti Bosni in Hercegovini [veliki senat], št. 17224/11, točka 75, 27. junij 2017).

73. **Sodišče znova poudarja, da je širina polja proste presoje držav pogodbenic različna glede na številne dejavnike, med katerimi je zlasti pomembna vrsta obravnavanega govora.** Dosledno je trdilo, da je na podlagi 2. odstavka člena 10 Konvencije malo prostora za omejitve političnega govora ali razprave o zadevah v javnem interesu (glej zadevo *Baka* proti Madžarski [veliki senat], št. 20261/12, točka 159, EKČP 2016, in zadevo *Satakunnan Markkinapörssi Oy* in *Satamedia Oy*, navedeno zgoraj, točka 167). **Vendar imajo države pogodbenice na splošno širše polje proste presoje pri urejanju svobode izražanja v zvezi z zadevami, ki bi lahko užalile intimna osebna prepričanja na področju morale oziroma zlasti vere** (glej zadevo *Wingrove*, navedeno zgoraj, točka 58, in zadevo *Murphy* proti Irski, št. 44179/98, točka 67, EKČP 2003-IX (izvlečki)). Podobno imajo države široko polje proste presoje pri urejanju govora v komercialnih zadevah ali oglaševanju (glej zadevo *markt intern Verlag GmbH* in *Klaus Beermann* proti Nemčiji, 20. november 1989, točka 33, serija A št. 165; zadevo *Hertel*, navedeno zgoraj, točka 47; in zadevo *Mouvement raëlien Suisse*, navedeno zgoraj, točka 61).

74. **Sodišče nazadnje ponovno poudarja, da, kot je izrecno navedeno v 2. odstavku člena 10, izvajanje svobode izražanja vključuje dolžnosti in odgovornosti.** Med njimi je v zvezi z verskimi prepričanji splošna zahteva, da se osebam s takimi prepričanji zagotovi mirno uživanje pravic, zagotovljenih v členu 9, vključno z dolžnostjo, da se v največji možni meri izogne izražanju, ki je v zvezi s predmeti čaščenja neupravičeno žaljivo za druge in bogokletno (glej zadevo *Otto-Preminger-Institut* proti Avstriji, 20. september 1994, točka 49,

serija A št. 295-A; zadevo Murphy, navedeno zgoraj, točka 65; zadevo Í.A. proti Turčiji, št. 42571/98, točka 24, EKČP 2005-VIII; zadevo Giniewski proti Franciji, št. 64016/00, točka 43, EKČP 2006-I; in zadevo Klein, navedeno zgoraj, točka 47).

(II) Uporaba zgoraj navedenih načel v obravnavani zadevi

[...]

78. Sodišče je že odločilo, da ni izključeno, da ima lahko izraz, ki na prvi pogled ni žaljiv, v določenih okoliščinah žaljiv učinek (glej zadevo Murphy, navedeno zgoraj, točka 72). Zato so morala nacionalna sodišča navesti ustrezne in zadostne razloge, zakaj so bili oglasi, ki po mnenju Sodišča na prvi pogled niso bili žaljivi, kljub temu v nasprotju z javno moralo (glej, *mutatis mutandis*, zadevo VgT Verein gegen Tierfabriken proti Švici, št. 24699/94, točki 75 in 76, EKČP 2001-VI). Sodišče tudi ugotavlja, da, kot je navedla vlada, ne bi vsaka uporaba verskih simbolov v oglaševanju kršila člena 4, odstavek 2(1) Zakona o oglaševanju (glej točko 53 zgoraj), kar pomeni, da je tudi nacionalna zakonodaja zahtevala vsaj minimalno obrazložitev, zakaj je bila določena oblika izražanja, ki jo je izbrala družba pritožnica, v nasprotju z javno moralo.

[...]

81. Sodišče poleg tega ugotavlja, da so nekateri organi pripisali precejšen pomen dejstvu, da se je nad oglasi pritožilo približno sto posameznikov (glej točki 18 in 25 zgoraj). Ni razloga za dvom, da so bili ti posamezniki resnično užaljeni. Vendar **Sodišče znova poudarja, da se svoboda izražanja nanaša tudi na zamisli, ki žalijo, šokirajo ali vznemirjajo (glej sklice, navedene v točki 70 zgoraj). Prav tako ponavlja, da v pluralistični demokratični družbi tisti, ki se odločijo za uresničevanje svobode izražanja svoje vere, ne morejo razumno pričakovati, da bodo obvarovani pred vsemi kritikami. Dopustiti in sprejeti morajo, da drugi zanikajo njihova verska prepričanja ali celo širijo doktrine, ki so sovražne njihovi veri (glej zadevo Otto-Preminger-Institut, točka 47, in zadevo Í.A. proti Turčiji, točka 28, obe navedeni zgoraj; glej tudi stališče Beneške komisije v točki 49 zgoraj).** Po mnenju Sodišča kljub temu, da so imeli oglasi komercialni namen in zanje ni mogoče trditi, da predstavljajo „kritiko“ verskih idej (glej točko 76 zgoraj), vseeno veljajo podobna načela (v zvezi s tem glej zlasti ugotovitve nacionalnih organov, da so oglasi „spodbujali lahkomišeln odnos do etičnih vrednot krščanske vere“ v točki 18 zgoraj).

82. [...] Sodišče meni, da ni mogoče predpostavljati, da bi vsi, ki po svoji navedbi pripadajo krščanski veri, nujno menili, da so oglasi žaljivi, vlada pa ni predložila nobenega dokaza o nasprotnem. Vendar tudi ob predpostavki, da bi se večini litovskega prebivalstva dejansko zdelo, da so oglasi žaljivi, **Sodišče znova poudarja, da pogojevanje uveljavljanja pravic manjšinske skupine s tem, da to sprejme večina, ne bi bilo združljivo s temeljnimi vrednotami Konvencije. V takšnem primeru bi pravice manjšinske skupine do, med drugim, svobode izražanja postale zgolj teoretične, ne pa praktične in učinkovite, kot zahteva Konvencija (glej, *mutatis mutandis*, zadevo Barankevich proti Rusiji, št. 10519/03, točka 31, 26. julij 2007; zadevo Alekseyev proti Rusiji, št. 4916/07 in 2 drugi,**

točka 81, 21. oktober 2010; in zadevo Bayev in drugi, navedeno zgoraj, točka 70).

83. V skladu s tem je **Sodišče ugotovilo, da nacionalni organi niso vzpostavili pravičnega ravnotežja med varstvom javne morale in pravicami vernikov** na eni strani in **pravico družbe, ki je vložila pritožbo, do svobodnega izražanja** na drugi strani. Iz besedila njihovih odločitev – na primer „v tem primeru je igra šla predaleč“ (glej točko 11 zgoraj), „osnovno spoštovanje duhovnosti izginja“ (glej točko 15 zgoraj), „neprimerna uporaba [verskih simbolov] je ponižujoča [in] v nasprotju s splošno sprejetimi moralnimi in etičnimi normami“ (glej točko 25 zgoraj) in „verni ljudje se zelo občutljivo odzivajo na kakršno koli uporabo verskih simbolov ali verskih oseb v oglaševanju“ (glej točke 11, 13, 15 in 18 zgoraj) – je razvidno, da so **organi dali absolutno prednost varovanju čustev vernikov, ne da bi ustrezno upoštevali pravico tožeče stranke do svobode izražanja.**

84. Zato je torej bil kršen člen 10 Konvencije.

3.2.2 DOR proti Romuniji, pritožba št. 55153/12, 25. avgust 2015 ⁽⁹⁾.

Ta zadeva se je nanašala na prijavo znaka „CRUCIFIX“ za storitve iz razredov 36; 41; 42 in 45 pri romunskem uradu za intelektualno lastnino. Urad je registracijo zavrnil na podlagi javnega reda in morale, saj je menil, da se verski simboli lahko uporabljajo le v povezavi z verskimi dejavnostmi in da jih smejo uporabljati le pooblaščen osebe, kar pa ni veljalo za zadevni znak glede na storitve, za katere so želeli registrirati znak.

ESČP je navedlo, da se zadeva ne nanaša na izražanje svobode misli, vesti ali veroizpovedi tožeče stranke, temveč na gospodarsko uporabo znamke. Med drugim je sklenilo, da zavrnitev prijave znamke pomeni poseg v prijaviteljevo uresničevanje svobode izražanja. Takšen poseg krši člen 10, razen če ga „določa zakon“, zasleduje legitimen cilj v skladu s členom 10(2) EKČP in je „nujen v demokratični družbi“.

V zakonodaji

38. Tožeča stranka trdi, da izbira imena in grafičnega prikaza znamke „CRUCIFIX“ spada na področje njene svobode misli, vesti in veroizpovedi ter da so nacionalni organi z zavrnitvijo registracije kršili njeno svobodo izražanja.

39. Sodišče ugotavlja, da se obravnavana zadeva ne nanaša na izražanje svobode misli, vesti ali veroizpovedi tožeče stranke, temveč na gospodarsko uporabo znamke. V teh okoliščinah Sodišče meni, da je primerno obravnavati pritožbo izključno glede na člen 10 Konvencije. Ta člen določa:

1. Vsakdo ima pravico do svobodnega izražanja. Ta pravica obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja javne oblasti in ne glede na meje [...]

2. Izvrševanje teh svoboščin vključuje tudi dolžnosti in odgovornosti in je zato lahko podrejeno obličnosti in pogojem, omejitvam ali kaznim, ki jih določa zakon in ki so nujne v demokratični družbi zaradi varnosti države, njene ozemeljske celovitosti, zaradi javne varnosti, preprečevanja neredov ali kaznivih dejanj, za varovanje

⁽⁹⁾ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%5B%22FRE%22%5D,%22appno%22:%5B%2255153/12%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22ADMISSIBILITY%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-157422%22%5D%7D>

zdravja ali morale, za varovanje ugleda ali pravic drugih ljudi, za preprečitev razkritja zaupnih informacij ali za varovanje avtoritete in nepristranskosti sodstva.

A. Ali je prišlo do posega v svobodo izražanja tožeče stranke

41. Sodišče opozarja, da je oglaševanje sredstvo, s katerim se državljani lahko seznanijo z značilnostmi storitev in blaga, ki so jim ponujeni (sodba z dne 24. februarja 1994, Casado Coca/Španija, serija A, št. 285-A, str. 13, točka 51).

42. V obravnavanem primeru je tožeča stranka s prijavo za registracijo znamke „CRUCIFIX“ želela javnosti predstaviti storitve, ki jih je želela opravljati pod to znamko, in se tako razlikovati od storitev drugih konkurenčnih podjetij. **V tem okviru je bila izpodbijana znamka pomemben element njene oglaševalske in poslovne strategije.**

43. **Sodišče je opozorilo, da člen 10 Konvencije zagotavlja svobodo izražanja „vsakomur“ ne glede na vrsto posredovanega sporočila** (glej sodbo z dne 28. marca 1990, Groppera Radio AG in drugi/Švica, točka 55, serija A, št. 173), **tudi če gre za komercialno oglaševanje** (glej zadevo Casado Coca, navedeno zgoraj, točki 36–37) **ali kadar je namen ustvarjanje dobička** (glej sodbo z dne 22. maja 1990, Autronic AG/Švica, točka 47, serija A št. 178), **in meni, da glede na oglaševalsko naravo znamke prijava tožeče stranke spada v okvir varstva na podlagi člena 10(1) Konvencije.**

44. **Zavrnitev prijave zato pomeni poseg v prijaviteljevo uresničevanje svobode izražanja. Takšen poseg krši člen 10, razen če ga „določa zakon“, zasleduje cilj ali cilje, ki so legitimni v skladu s členom 10(2), in je „nujen“ za doseganje ciljev v demokratični družbi.**

B. Ali je bil poseg določen z zakonom

46. **Sodišče torej meni, da je bil zadevni poseg „predviden z zakonom“, in sicer v členu 5(f) zakona št. 84/1998.**

C. Ali je poseg zasledoval legitimen cilj

47. **Sodišče meni, da je poseg zasledoval legitimen cilj, in sicer varstvo javnosti pred goljufivimi poslovnimi praksami in zagotovitev skladnosti s pravom varstva potrošnikov.** Iz tega sledi, da je zadevni ukrep zasledoval legitime cilje „varovanja pravic drugih ljudi“ in „preprečevanja kaznivih dejanj“ v smislu člena 10(2).

D. Ali je bil zatrjevani poseg nujen v demokratični družbi

48. V sodbi velikega senata Mouvement raëlien suisse/Švica [veliki senat], št. 16354/06, točke 59–63, EKČP 2012 (izvlečki), je Sodišče opozorilo na svojo sodno prakso glede omejitev, ki se lahko določijo za govor, ki je bolj podoben komercialnemu kot političnemu govoru.

49. **V takih primerih so nacionalni organi zaradi neposrednih in stalnih stikov s prebivalstvom države načeloma v boljšem položaju kot mednarodno sodišče, da odločijo, ali je „omejitev“ ali „sankcija“ „nujna“ za uresničitev legitimnih ciljev, ki jih**

zasledujejo (sodba z dne 24. maja 1988, Müller in drugi/Švica, točka 35, serija A, št. 133).

50. Pri izvajanju nadzorne pristojnosti ni naloga Sodišča, da bi nadomestilo nacionalna sodišča, vendar mora glede na zadevo kot celoto presoditi, ali so odločitve, ki so jih sprejela na podlagi odločanja po prostem preudarku, v skladu z določbami Konvencije, na katere se sklicujejo (zadeva Axel Springer AG proti Nemčiji [veliki senat], št. 39954/08, točka 86, 7. februar 2012).

51. Polje proste presoje, ki je na voljo državam pogodbenicam pri presoji nujnosti in obsega posega, je večje, kadar urejajo svobodo izražanja na področjih, ki bi lahko prizadela intimna osebna prepričanja moralne oziroma zlasti verske narave (zadeva Murphy proti Irski, št. 44179/98, točka 67, EKČP 2003-IX (izvlečki)). **Poleg tega imajo države široko polje proste presoje pri urejanju komercialnega in oglaševalskega govora** (glej zadevo markt intern Verlag GmbH in Klaus Beermann proti Nemčiji, 20. november 1989, točka 33, serija A, št. 165, in zadevo Casado Coca, navedeno zgoraj, točka 50).

52. Za oglaševanje lahko veljajo omejitve, ki so med drugim namenjene preprečevanju neloyalne konkurence in zavajajočega oglaševanja. V nekaterih okoliščinah bi tudi za objavo objektivnih in resničnih oglasnih sporočil lahko veljale omejitve, katerih namen je spoštovati pravice drugih ali ki temeljijo na posebnostih določene komercialne dejavnosti ali poklica (zadeva Casado Coca, navedena zgoraj, točka 51).

53. V obravnavani zadevi Sodišče ugotavlja, da **tožeča stranka nikakor ni dokazala, da obstaja povezava med storitvami, zlasti pravnimi storitvami, ki jih je nameravala zagotavljati javnosti pod sporno znamko, in verskim simbolom križa. Nasprotno, omejila se je na trditev, da takšna izbira spada v okvir njene svobode mišljenja, vesti in veroizpovedi ter svobode izražanja.**

54. V teh okoliščinah **Sodišče ni ugotovilo nobenega razloga, da bi menilo, da so nacionalna sodišča prekoračila mejo proste presoje, ko so ugotovila, da je obstajalo tveganje zavajanja javnosti, in dala prednost pravici javnosti do varstva pred morebitnim zavajajočim oglaševanjem pred pravico tožeče stranke do svobode izražanja.**

56. Glede na te dejavnike in ob upoštevanju posebej širokega polja proste presoje, ki je na voljo nacionalnim organom, Sodišče meni, da zadevni poseg ni bil nesorazmeren z zasledovanim ciljem.

3.2.3 *Vajnai proti Madžarski, pritožba št. 33629/06, 8. julij 2008* ⁽¹⁰⁾.

Ta zadeva se nanaša na uporabo simbola, in sicer rdeče peterokrake zvezde, ki jo je podpredsednik Madžarske delavske stranke uporabil na zakonito sklicanih demonstracijah. Osrednje okrožno sodišče v Pešti je na podlagi prejšnje uporabe simbola in njegovega javnega pomena sankcioniralo tožečo stranko v skladu z madžarskim kazenskim zakonikom. Madžarsko sodišče je presodilo, da je nošenje simbola rdeče peterokrake zvezde kaznivo dejanje uporabe totalitarnega simbola.

⁽¹⁰⁾ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-87404%22%7D>

ESČP je ugotovilo, da ni mogoče razumeti, da rdeča zvezda predstavlja izključno komunistično totalitarno vladavino, saj simbolizira tudi mednarodno delavsko gibanje. Poudarilo je tudi, da je tožeča stranka nosila simbol rdeče zvezde na zakonito sklicanih demonstracijah, pri čemer ni nikakor nameravala kršiti načela pravne države. ESČP je sklenilo, da je treba razlikovati med izrazom, ki je šokanten in žaljiv, in izrazom, ki ni varovan na podlagi člena 10 EKČP, zato bi bila prepoved uporabe tega simbola preširoka glede na številne pomene rdeče zvezde.

A. Ali je prišlo do kršitve človekovih pravic.

52. Sodišče se zaveda dejstva, da so znane množične kršitve človekovih pravic, storjene med komunizmom, razvrednotile simbolično vrednost rdeče zvezde. Vendar po mnenju Sodišča ni mogoče razumeti, da rdeča zvezda predstavlja izključno komunistično totalitarno vladavino, kot je implicitno priznala vlada (glej točko 40 zgoraj). Jasno je, da ta zvezda še vedno simbolizira mednarodno delavsko gibanje, ki si prizadeva za pravičnejšo družbo, pa tudi nekatere zakonite politične stranke, ki delujejo v različnih državah članicah.

B. Ali je tožeča stranka z uporabo simbola kršila načela pravne države.

53. Poleg tega Sodišče ugotavlja, da vlada ni dokazala, da nošenje rdeče zvezde pomeni izključno poistovetenje s totalitarnimi idejami, zlasti ob upoštevanju dejstva, da je tožeča stranka to storila na zakonito organiziranih, mirnih demonstracijah v vlogi podpredsednika registrirane levičarske politične stranke in brez znanega namena sodelovati v madžarskem političnem življenju v nasprotju z načeli pravne države. V zvezi s tem Sodišče poudarja, da je smiselno razlikovanje med šokantnim in žaljivim jezikom, ki ga varuje člen 10 Konvencije, in takšnim, ki izgubi pravico do strpnosti v demokratični družbi, mogoče le s skrbno preučitvijo okoliščin, v katerih se pojavijo žaljive besede.

C. Ali je poseg nujen v demokratični družbi.

54. Sodišče zato meni, da je zadevna prepoved preširoka glede na več pomenov rdeče zvezde. Prepoved lahko zajema dejavnosti in ideje, ki nedvomno spadajo med tiste, ki jih varuje člen 10, poleg tega ne obstaja zadovoljiv način, kako ločiti različne pomene inkriminiranega simbola. Madžarska zakonodaja tega pravzaprav niti ne poskuša storiti. Tudi če bi taka razlikovanja obstajala, bi se lahko pojavile negotovosti, ki bi negativno vplivale na svobodo izražanja in samocenzuro.

55. V zvezi s ciljem preprečevanja neredov Sodišče ugotavlja, da vlada ni navedla nobenega primera, v katerem je na Madžarskem prišlo do dejanske oziroma niti približne nevarnosti neredov, ki bi jih sprožilo javno prikazovanje rdeče zvezde. Sodišče meni, da omejevanje zgolj špekulativne nevarnosti, ki bi bilo preventivni ukrep za zaščito demokracije, ne more biti obravnavano kot „nujna družbena potreba“. V vsakem primeru poleg zadevne prepovedi obstajajo številna kazniva dejanja, ki jih sankcionira madžarska zakonodaja in katerih namen je zatreti javne nemire, tudi če bi se sprožili zaradi uporabe rdeče zvezde (glej točko 15 zgoraj).